

A-01 : Childhood and Growing up

Time : 2:30 Hours]

[Max. Marks : 70

1. નીચેના કોઈ એક પ્રશ્નસમૂહનો જવાબ આપો :

14

- (i) મનોવિજ્ઞાનનો અર્થ, સંકલ્પના અને સ્વરૂપ સ્પષ્ટ કરો.
- (ii) શિક્ષકને શૈક્ષણિક મનોવિજ્ઞાનનું જ્ઞાન કઈ રીતે ઉપયોગી થાય છે ?

અથવા

- (i) અવલોકન એટલે શું ? તેનું મહત્ત્વ અને મર્યાદાઓ જણાવો.
- (ii) વર્ગખંડની કોઈ બે સમસ્યાઓ રજૂ કરો અને શૈક્ષણિક મનોવિજ્ઞાન દ્વારા તેનો ઉકેલ કઈ રીતે મેળવી શકાય તે સમજાવો.

2. નીચેના કોઈ એક પ્રશ્નસમૂહનો જવાબ આપો :

14

- (i) બાળકના જ્ઞાનાત્મક-ભાવાત્મક વિકાસમાં ઘર-પરિવારની ભૂમિકા સ્પષ્ટ કરો.
- (ii) વૃદ્ધિ અને વિકાસ એટલે શું ? તેમની વચ્ચેનો તફાવત સમજાવો.

અથવા

- (i) વિકાસની વિવિધ અવસ્થાઓ તેના લક્ષણો સહિત જણાવો.
- (ii) ભારતીય તરુણોની મહત્ત્વની વ્યક્તિગત અને સામાજિક સમસ્યાઓ જણાવો.

3. નીચેના કોઈ એક પ્રશ્નસમૂહનો જવાબ આપો :

14

- (i) બુદ્ધિ એટલે શું ? ગિલર્ડનું બુદ્ધિ અંગેનું ત્રિપરિમાણીય મોડલ સમજાવો.
- (ii) વ્યક્તિત્વની સંકલ્પના સ્પષ્ટ કરી, વ્યક્તિત્વ માપનની પ્રક્રિયા પદ્ધતિ સમજાવો.

અથવા

- (i) અભિપ્રેરણા એટલે શું ? તેને અસર કરતાં પરિબલો જણાવો.
- (ii) બચાવ પ્રયુક્તિનો અર્થ જણાવી, કોઈ ત્રણ પ્રયુક્તિ વિશે ઉદાહરણ આપીને સમજાવો.

4. નીચેના કોઈ એક પ્રશ્નસમૂહનો જવાબ આપો :

- (i) સર્જનાત્મક બાળકની ઓળખ કેવી રીતે કરશો ? સવિસ્તાર જણાવો.
- (ii) સુખાકારી સાથે સંકળાયેલા આચારો સમજાવો.

અથવા

- (i) સંતુલિત માનસિક સ્વાસ્થ્ય ધરાવતી વ્યક્તિનાં લક્ષણો જણાવો.
- (ii) સંઘર્ષ એટલે શું ? તેના પ્રકારો ઉદાહરણ સહિત સમજાવો.

5. નીચેના 12 પ્રશ્નોમાંથી કોઈપણ 7 પ્રશ્નોના જવાબ આપો :

- (1) શૈક્ષણિક મનોવિજ્ઞાનની કોઈપણ એક વ્યાખ્યા લખો.
- (2) શૈક્ષણિક મનોવિજ્ઞાનના કોઈપણ બે કાર્યક્ષેત્ર જણાવો.
- (3) અવલોકનના કયા-કયા પ્રકારો છે ?
- (4) વૃદ્ધિ અને વિકાસને અસર કરતાં મુખ્ય પરિબલો કયા છે ?
- (5) પરિપક્વતા એટલે શું ?
- (6) તર્કશક્તિ અને બુદ્ધિ કયા પ્રકારના વિકાસ સાથે સંકળાયેલા છે ?
- (7) સાંવેગિક બુદ્ધિ એટલે શું ?
- (8) અપવાદરૂપ બાળકો તર્કિક કેવા બાળકોનો સમાવેશ થાય છે ?
- (9) "જો પરીક્ષામાં સારા ગુણ લાવીશ તો તને મોબાઈલ મળશે" આ વાક્યમાં કયા પ્રકારની પ્રેરણા છે ?
- (10) બાળકની સર્જનાત્મકતા ઓળખવા માટે કયા સાધનનો ઉપયોગ કરશો ?
- (11) સુખાકારી એટલે શું ?
- (12) અનકુલનની કોઈ એક વ્યાખ્યા આપો.

A-01 : Childhood and Growing up

Time : 2:30 Hours]

[Max. Marks : 70

1. Answer any **one** question group of the following question groups :

14

- (i) Clarify the meaning, concept and nature of Psychology.
- (ii) In which way the knowledge of Educational psychology is useful to the teacher ?

OR

- (i) What is Observation ? State its importance and limitations.
- (ii) State any two problems of classroom and explain how educational psychology is useful to solve it.

2. Answer any **one** question group of the following question groups :

14

- (i) Clarify the role of home- family in cognitive and affective development of child.
- (ii) What is growth and development ? Explain the difference between them.

OR

- (i) State the different stages of development with its characteristics.
- (ii) State the main individual and social problems of Indian adolescence.

3. Answer any **one** question group of the following question groups :

14

- (i) What is Intelligence ? Explain the Gilford's 3-D model of Intelligence.
- (ii) Clarify the concept of Personality and explain the projection method for personality assessment.

OR

- (i) What is Motivation ? State the factors affecting it.
- (ii) Give the meaning of Defense Mechanism and explain any three techniques with examples.

4. Answer any **one** question group of the following question groups :
- (i) Explain in detail how a creative child can be identified.
 - (ii) Explain the dimensions related with well-being.

OR

- (i) State the characteristics of balanced mentally healthy person.
- (ii) What is Conflict ? Explain its types with examples.

5. Answer any **seven** questions from the following **twelve** questions :

- (1) Write any one definition of Educational Psychology.
 - (2) State any two scope of Educational Psychology.
 - (3) Which are the types of Observation ?
 - (4) Which are the main factors affecting the growth and development ?
 - (5) What is Maturity ?
 - (6) Which type of development is correlated with Reasoning and Intelligence ?
 - (7) What is Emotional Intelligence ?
 - (8) Which types of children are included as an exceptional child ?
 - (9) "If you get good marks in exam, then you will get mobile" which is type of motivation in this statement ?
 - (10) Which tool is used to identify the creativity of a child ?
 - (11) What is well-being ?
 - (12) Give any one definition of Adjustment.
-